

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Kariérové poradenství na vybraných školách na
Broumovsku

Vypracovala: Michaela Koblášová

Vedoucí práce: Mgr. Margareta Garabiková Pártlová, Ph.D.

České Budějovice, 2024

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice dne

.....

Michaela Koblášová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Mgr. Margaretě Garabikové Pártlové, Ph.D. za podporu a pomoc při tvoření této práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku kariérového poradenství na vybraných školách v Broumovsku. Cílem práce je prozkoumat současný stav poskytování kariérového poradenství, identifikovat případné nedostatky a navrhnout možná zlepšení. Práce se opírá o teoretické základy kariérového poradenství a zkoumá jeho význam v kontextu středoškolského vzdělávání. Metodologie zahrnuje kvalitativní dotazníkové šetření s kariérovými poradci, kde jsou otevřené otázky. Výsledky analýzy pomohou lépe porozumět aktuální situaci kariérového poradenství na školách v Broumovsku a přispějí k formulaci doporučení pro zlepšení této oblasti. Tato práce přináší nové poznatky o úrovni kariérového poradenství na daných školách a poskytuje základ pro budoucí vývoj v oblasti kariérní orientace a podpory studentů ve volbě jejich dalšího profesního směřování.

Klíčová slova

Kariéra, poradenství, kariérové poradenství, poradce, kariérový poradce

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the issue of career counselling in selected schools in the Broumov region. The aim of the thesis is to examine the current state of career counselling provision, to identify possible shortcomings and to suggest possible improvements. The thesis is based on the theoretical foundations of career counselling and examines its importance in the context of secondary education. The methodology involves a qualitative survey with career counsellors with open – ended questions. The results of the analysis will help to better understand the current situation of career counselling in schools in the Broumov region and contribute to the formulation of recommendations for improving this area. This work provides new insights into the level of career counselling in the schools and provides a basis for future developments in the field of career orientation and support for students in choosing their future career direction.

Key words

Career, counselling, career counselling, counsellor, caeer counsellor

Obsah

1. ÚVOD	9
1.2 Vymezení základních pojmů (kariéra, poradenství, kariérové poradenství)	10
2. HISTORICKÝ VÝVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ	11
2.1. Počátky a vývoj v zahraničí	11
2.2. Vývoj kariérového poradenství v České republice	12
3. SOUČASNÝ STAV KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE..	12
3.1. Institucionální rámec	13
3.2. Vzdělávání a certifikace kariérových poradců	13
3.3. Témata a problémy v současném kariérovém poradenství	14
4. KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ V PRAXI.....	15
4.1. Podoby kariérového poradenství	15
4.1.1. Individuální	15
4.1.2 Skupinové	15
4.2. Kariérové poradenství ve školním prostředí	16
5. ZÁKLADNÍ PRINCIPY KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ	17
5.1. Role kariérového poradce	18
5.1.1. Poskytování informací.....	18
5.1.2. Zhodnocování	18
5.1.3. Kariérové poradenství.....	19
5.1.4. Kariérové vzdělávání	19
5.1.5. Řízení poradenských služeb	19
5.1.6. Intervence sociálních systémů	20
5.2 Metody a techniky kariérového poradenství.....	20
5.2.1. Nástroje	20
5.2.2. Techniky	21
6. SITUACE NA BROUMOVSKU	22
7. METODOLOGIE.....	23

PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
1. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÝ PROBLÉM	24
2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY	24
3. VÝZKUMNÝ VZOREK.....	25
4. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	29
5. DISKUSE	41
6. ZÁVĚR.....	42
7. Literatura a prameny	45
8. Přílohy.....	47
8.1 Dotazníky, rozhovory a další výzkumné nástroje	47

SEZNAM ZKRATEK

ZŠ – Základní škola

PPP – Pedagogicko – psychologická poradna

SOŠ – Střední odborná škola

RVP – Rámcový vzdělávací program

SŠ – Střední škola

ČSR – Československá republika

MŠMT ČSR – Ministerstvo školství a tělovýchovy Československé republiky

CCA – Asi, přibližně

VŠ – Vysoká škola

DVP – Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry

ÚP – Úřad práce

ŠÚ – školní úřad

ŠVP – školní vzdělávací program

IPS – informační a poradenská střediska

ČR – Česká republika

1. ÚVOD

Kariérové poradenství je klíčovým prvkem vzdělávacího systému, jehož cílem je pomoci žákům poznat lépe sebe sama, rozpoznat své silné a slabé stránky, také získat povědomí o různých kariérních možnostech a učinit informovaná rozhodnutí o své budoucí kariérní dráze. Kariérové poradenství je stanoven zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a spadá pod výchovné poradenství. Tím pádem funkci kariérového poradce může vykonávat i výchovný poradce. V dnešní době, kdy se trh práce neustále mění a vyžaduje od jednotlivců pružnost a schopnost adaptace, je kariérové poradenství důležitější než kdykoliv předtím. Tento přístup je v souladu s cíli agendy EDU 2030, která se zabývá otázkou kariérového poradenství. Dále se tato agenda zaměřuje na zajištění inkluzivního a kvalitního vzdělání pro všechny. Dále podporuje celoživotní učení a klade důraz na dovednosti potřebné pro udržitelný rozvoj, globální občanství a osobní naplnění.

Broumovsko je specifická oblast České republiky, která se vyznačuje svými vlastními socio – ekonomickými a kulturními charakteristikami. Školy na Broumovsku tak čelí výzvám, které mohou být od jiných regionů odlišné. V tomto kontextu je důležité zkoumat, jak jsou služby kariérového poradenství poskytovány na školách v této oblasti a jak efektivně reagují na místní potřeby a očekávání žáků.

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu kariérového poradenství na vybraných školách na Broumovsku. Cílem je identifikovat stávající postupy, metody a nástroje používané v oblasti kariérového poradenství. A zároveň přinést identifikaci oblastí pro potencionální zlepšení, taktéž přispět k rozvoji efektivních strategií a nástrojů pro podporu žáků ve volbě a plánování svých budoucích kariérních cest.

Toto specifické téma jsem si vybrala z důvodu etnické rozmanitosti na Broumovsku. Dalším důvodem je to, že jsem zde vyrostla a v neposlední řadě i osobní zájem podívat se pod pokličku poradenských služeb v nabídkách škol.

1.2 Vymezení základních pojmů (kariéra, poradenství, kariérové poradenství)

Různí autoři se shodují, že kariéra je celoživotní cesta, během níž se na základě různých faktorů mění podmínky na pracovním trhu a ve společnosti. Kariéra začíná vstupem jedince na pracovní trh. Směr a zaměření kariéry se často rozhoduje již během povinné školní docházky, kdy žáci poprvé stojí před volbou, zda po jejím ukončení vstoupí na pracovní trh nebo budou pokračovat ve studiu a připravovat se na budoucí povolání.

V uvedeném slova smyslu se pojem "kariéra" užívá asi od 70. let minulého století, přičemž počátky studia kariéry jsou spojeny s pracemi D. T. Halla, E. H. Scheina a M. J. Driverova (dle Bělohlávek, 1994).

Hartl (2003) uvádí, že poradenství je vnímáno jako všestranná činnost, kterou vykonávají všechny pomáhající profese. Pomáhající profese jsou podle Slovníku sociálního zabezpečení „obecné označení pro profese zaměřené na pomoc druhým“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015, s. 60).

Hartl (2003) však zdůrazňuje, že poradenskou intervenci neposkytují pouze školení a odborní poradci. Lidé během svého života dostávají rady od rodičů, přátel a mohou získat užitečné rady prakticky kdekoli a kdykoli. Podle něj každá profese, která zahrnuje interakci mezi lidmi, obsahuje potenciální prvky poradenské činnosti.

Kariérové poradenství, známé také jako kariérní či profesní poradenství, se zaměřuje na pomoc jednotlivcům při plánování jejich profesní dráhy. Z definic pojmů "kariéra" a "poradenství" vyplývá, že kariérové poradenství se týká profesního rozvoje jednotlivce. Ľubová (2016) uvádí, že „kariérové poradenství představuje služby a aktivity zaměřené na pomoc jednotlivci v každém věku a v konkrétní fázi života při volbě vzdělávání, odborné přípravy a povolání a při řízení své kariéry.

2. HISTORICKÝ VÝVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ

Vznik poradenských služeb ve školství je spojen s vyspělostí společnosti, ekonomickým stavem, prováděním povinné školní docházky a rozvojem odborných disciplín, jako je psychologie a speciální pedagogika, což současně přispívá k rozvoji medicíny a sociologie. Důležitou roli hraje i počet odborníků v těchto oblastech. Na potřebu poradenských služeb mají vliv například společenské řízení a atmosféra, rozvoj školského systému, ale i zaměření společnosti na specifické problémy.

V minulosti, během průmyslového rozvoje na přelomu 19. a 20. století, se ve vyspělých státech často vyskytovaly problémy jako chudoba, práce dětí, slumy, etnická segregace a nedostatečné vzdělání, což vedlo k potřebě sociální reformy. Jedním z aspektů této reformy bylo zajištění lepšího přístupu ke vzdělání pro všechny. Tím byla také podpořena iniciativa poradenství při volbě povolání, které pomáhalo jednotlivcům při jejich profesní orientaci. Poradenské služby v tomto období také poskytovaly výchovu v oblasti morálního vývoje, mezilidských vztahů a pracovního prostředí pro školní děti, mladistvé i mladé dospělé.

2.1. Počátky a vývoj v zahraničí

V Bostonu byla roku 1908 zřízena první historická poradna pro volbu povolání na podnět amerického profesora Franka Parsonse. O rok později se na Harvardské univerzitě objevila první psychotechnická poradna, avšak byla obecně kritizována. Po Mezinárodním kongresu v Londýně roku 1956 se termín "psychotechnika" (postup užití psychologie, zkoumání duševních dispozic) v psychologii přestal používat. Rozvoj psychotechniky závisel na identifikaci klíčových vlastností pro výběr povolání a zavedení testů pro posouzení způsobilosti k jejich výkonu. Psychotechnické hnutí spočívalo v propojení osobnosti a povolání. V rámci profesního poradenství platilo, že kvantifikovaná struktura schopností, zájmů a osobnostních rysů může být jednoduše spojena s pracovními požadavky a možnostmi.

2.2. Vývoj kariérového poradenství v České republice

Poradenství v České republice (a dříve v Československu) se vyvíjelo podobně jako ve vyspělých zemích. Po první světové válce se v této oblasti nejčastěji prováděly testy pro výběr povolání. Druhá světová válka a následný komunistický režim způsobili značné deformace v chápání a obsahu poradenských služeb ve školství. Po roce 1948 došlo k období, kdy poradenství v Československu neexistovalo, protože pracovníci v odborech měli mylnou představu, že poradenství pro volbu povolání jim komplikuje práci (Kohoutek, 1998).

V roce 1958 byla v Brně založena první dětská psychologická poradna, která spolupracovala s učiteli a lékaři a byla součástí výukových pracovišť Filozofické fakulty. Poradny se začaly zaměřovat na problémovou mládež a výchovu k volbě povolání (Schmiedová, 2021). To vedlo k rozvoji kariérového poradenství, které bylo ovlivněno tehdejšími politicko-ekonomickými představami (Knotová, 2014). Na přelomu let 1960–1961 začala na třiceti vybraných školách experimentální interpretace výchovy k povolání, která se zaměřovala na profesní orientaci mládeže. Tento experiment potvrdil potřebu specializovaného školního poradce, který by splňoval kritéria poradenské kvalifikace a věnoval se kariérovému poradenství. V roce 1965 bylo na Karlově Univerzitě zahájeno studium výchovného poradenství a v roce 1973 byla v Praze 6 založena první poválečná pedagogicko-psychologická poradna s kariérovým poradenstvím (Schmiedová, 2021). V roce 1994 založil MŠMT Institut pedagogicko-psychologického poradenství České republiky, kdy byl ministrem školství, mládeže a tělovýchovy Petr Piňha.

První česká poradna pro volbu povolání byla otevřena v roce 1919 v Brně, kde český pedagog Otakar Chlup rozvíjel své psychotechnické oddělení (Schmiedová, 2021).

3. SOUČASNÝ STAV KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Kariérové poradenství v České republice hraje klíčovou roli při rozhodování o vzdělání, profesní přípravě a kariérním růstu. Kariérové poradenství spadá pod výchovné poradenství. Kariérové poradenství může vykonávat výchovný poradce anebo některý učitel úplně zvlášť. Systém kariérového poradenství se snaží zodpovědět na stále narůstající nároky jednotlivců na trhu práce. Cílem je, aby žáci efektivně využívali informační zdroje, plánovali a řídili svou kariéru. Důležité je, aby bylo dostupné pro

všechny žáky a reflektovalo aktuální trendy ve vzdělávání a světě práce. Kariérové poradenství je obsaženo i v RVP.

Dlouhodobým cílem vzdělávání v České republice je realizace Strategie 2023+, platné v období 2023–2027. Tento dokument udává klíčové tendence a cíle vzdělávací politiky a určuje opatření na úrovni státu. Toto se poté aplikuje na úrovni krajů. Hlavními prioritami jsou podpora osobnostního rozvoje dětí a mládeže, moderní vzdělávání a příprava pedagogů a efektivní systém školství založený na odpovědnosti za dosažené výsledky.

3.1. Institucionální rámec

Institucionální rámec kariérového poradenství je komplexní standart, který definuje kompetence v oblasti kariérového rozvoje. Je určen profesionálům v oblasti kariérového poradenství a pomáhá jim poskytovat kvalitní služby. Rámec zahrnuje několik klíčových aspektů (např. vizi školy, cíle školy, profesní rozvoj učitelů, zakotvení kariérového poradenství v dokumentech školy) Tento rámec pomáhá zajistit, že kariérové poradenství na školách je efektivní a odpovídá potřebám studentům („Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních“, 2005).

3.2. Vzdělávání a certifikace kariérových poradců

„Kvalifikační požadavky na pozici výchovného poradce vydává MŠMT a jsou stanoveny zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů. Pro tuto profesi je nutné absolvovat postgraduální studium zaměřené na výchovné poradenství. Tento program poskytuje specializaci v oblasti pedagogiky, speciální pedagogiky a psychologie, která umožňuje vykonávat odborné metodologické činnosti výchovného poradce“ (O pedagogických pracovnících, 2004). Studium probíhá v rámci celoživotního vzdělávání na vysoké škole a zahrnuje 250 hodin výuky, z nichž 30 hodin je věnováno praxi na stážích. Celkové trvání studia je dva roky, tedy čtyři semestry. K přijetí do tohoto studijního programu je vyžadováno magisterské vzdělání s pedagogickým zaměřením. Výchovný poradce musí dokončit kvalifikační studium v oboru výchovného poradenství, které je akreditováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). MŠMT stanovilo Standard studia pro výchovné poradce, podle

něhož se řídí instituce nabízející vzdělávání v této oblasti. Kurzy nabízené těmito institucemi mohou být akreditovány MŠMT pouze v případě, že splňují všechny požadavky uvedeného standardu, který platí od 1. ledna 2009. Pokud učitel vykonává roli výchovného poradce bez příslušného vzdělání, musí si jej doplnit prostřednictvím kurzů celoživotního vzdělávání. Výchovný poradce také pracuje s důvěrnými informacemi, a proto je zásadní dodržovat Etický kodex výchovných poradců, schválený Asociací výchovných poradců v roce 2008 (Knotová, 2014).

3.3. Témata a problémy v současném kariérovém poradenství

V oblasti kariérového poradenství se objevují některá klíčová témata a problémy. Mladí lidé mají odlišná očekávání a potřeby ohledně své kariéry a kariéroví poradci se snaží jejich perspektivu pochopit a nabídnout jim relevantní rady. Důležitým cílem je také prevence předčasných odchodů ze škol. Poradci hledají způsoby, jak motivovat mladé lidi k dokončení vzdělání, k jejich motivaci a rozvoji. Efektivní komunikace s mladými lidmi je dalším důležitým aspektem. Poradci se snaží komunikovat s žáky tak, aby jim jejich rady byly srozumitelné. Aby také nečelili stresu, tlaku a nejistotám. Kariéroví poradci se snaží posilovat jejich odolnost a schopnost se s těmito výzvami vyrovnávat. Kromě toho jsou pro kariérové poradce důležitá témata jako supervize, mentoring, koučovací techniky, práce se stresem, time management a spolupráce s ostatními pedagogy. Efektivní komunikace s rodiči žáků ohledně kariérového poradenství je klíčová.

4. KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ V PRAXI

V praxi je kariérové poradenství je poskytováno výhradně výchovným poradcem, nebo i učiteli. ve školním prostředí vyskytovat i samostatně. Kariérové poradenství, anebo výchova je zajišťována na různých místech a stupních škol. Kariérové poradenství nebo i jiné varianty poradenství může provádět i sám ředitel školy.

4.1. Podoby kariérového poradenství

Kariérové poradenství může mít podobu individuální či skupinové činnosti pro výběr vzdělávací a profesní dráhy zaměřené na volbu prvotního zaměstnání, na jeho změnu a případné další vzdělávání (vzdělávání dospělých, celoživotní vzdělávání), na návrat do pracovního procesu, případně i na změnu původní kvalifikace a původního zaměstnání.

4.1.1. Individuální

Individuální forma kariérového poradenství probíhá v konzultaci přímo mezi klientem a kariérovým poradcem. Kariérový poradce nejdříve poznává svého klienta, a to buď formálním testováním nebo neformálně během rozhovoru. Pod testováním si můžeme představit testy, které prověří žákovy schopnosti, dotazníky, ze kterých zjistí preference a názory žáka. A poté co má poradce všechny potřebné informace, pomáhá žákovi načerpat potřebné informace, které jsou tak rozhodující při výběru povolání či dalším vzdělávání.

4.1.2 Skupinové

U této formy kariérového poradenství pracuje poradce se skupinou žáků. Využívá jak individuální, tak i skupinové práce, a proto je tato forma náročnější na přípravu, a dokonce i na organizaci v průběhu celé realizace. Tato forma se používá například ve školách, v kariérových poradenstvích pro nezaměstnané na úřadech práce. (Techniky skupinového poradenství, online, 2008).

4.2. Kariérové poradenství ve školním prostředí

Základní škola má zásadní vliv na formování pracovních postojů a zodpovědnosti žáků při volbě povolání. Pomáhá jim stanovit profesní cíle a poskytuje nezbytné informace k sebepoznání i pochopení pracovního světa. Významnou roli hrají školní předměty a jejich učitelé (Hladío, 2008). „Klíčovou otázkou kariérového poradenství na základní škole je, zda žákům doporučit studium na gymnáziu, střední odborné škole nebo školách vyžadujících talentové zkoušky“ (Lacena, 2010, s. 58-59).

Podání přihlášky na střední školu zajišťuje zákonný zástupce žáka, s čímž pomáhají výchovní poradci nebo učitelé příslušných předmětů (Schmiedová, 2021). Vzhledem k častým změnám legislativy je důležité sledovat aktuální informace a včas informovat žáky i jejich zákonné zástupce. Informace o středních školách, jako jsou dny otevřených dveří, se zveřejňují například na školních nástěnkách nebo webových stránkách školy. Zvláštní pozornost při volbě dalšího vzdělávání po základní škole je třeba věnovat žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří musí k přihlášce přiložit zprávu z pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálního pedagogického centra, pokud jejich zákonní zástupci požadují zohlednění těchto potřeb při přijímacím řízení (Knotová, 2014).

Výchovní poradci žákům poskytují informace o různých typech středních škol a organizují exkurze na veletrhy středních škol, například burzu ve městě Náchod, kde se představují gymnázia a střední odborné školy. Výchovný poradce také nabízí individuální konzultace pro žáky a jejich zákonné zástupce, aby jim pomohl s výběrem vhodného typu školy na základě schopností a možností žáka, aniž by přímo doporučoval konkrétní školu (Schmiedová, 2021). Pokud žák není přijat v prvním kole přijímacího řízení, výchovný poradce pomáhá s informacemi o dalších možnostech a případně i s odvoláním. Součástí jeho práce je také vyhodnocení průběhu přijímacího řízení, které se stává součástí závěrečné zprávy o činnosti výchovného poradce (Knotová, 2014).

Podle RVP pro ZŠ je příprava žáků na volbu povolání začleněna do tematického okruhu Svět práce, který spadá do vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Tento okruh pomáhá žákům získat základní pracovní dovednosti a přispívá k jejich profesní orientaci.

Svět práce je povinný pro všechny žáky a měl by být zařazen do osmého nebo devátého ročníku, protože se zaměřuje na výběr budoucího povolání (Schmiedová, 2021).

Cílem profesní orientace podle RVP pro základní vzdělání je připravit žáky na volbu dalšího studia a povolání (Schmiedová, 2021). Vzdělávací oblast Člověk a svět práce zahrnuje praktické dovednosti, které doplňují základní vzdělání a jsou nezbytné pro uplatnění ve společnosti. Na prvním stupni ZŠ je tato oblast rozdělena do čtyř tematických okruhů: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce a Příprava pokrmů. Na druhém stupni ZŠ je rozdělena do osmi okruhů: Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Práce s laboratorní technikou, Využití digitálních technologií a Svět práce. Povinný je pouze Svět práce, ostatní okruhy si školy volí podle svého uvážení, přičemž musí vybrat alespoň jeden další. Ve všech okruzích se dbá na dodržování bezpečnostních a hygienických zásad (RVP, 2017). „Postupně se buduje systém poskytující žákům důležité informace o pracovních činnostech a pomáhající při odpovědném rozhodování o profesním zaměření“ (RVP, 2017, s. 104).

5. ZÁKLADNÍ PRINCIPY KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ

Kariérové poradenství je založeno na několika základních principech, které usnadňují jednotlivcům efektivní plánování a řízení své profesní dráhy. Prvním z takovýchto principů je individuální přístup, který zdůrazňuje potřebu porozumět jedinečným schopnostem, zájmům a cílům každého klienta (Kovaříková, 2023). Takovýto přístup dosahuje toho, že je poradenství přizpůsobeno konkrétním potřebám klienta. Dalším principem je informovat, což znamená, že poradci musí být výborně seznámeni s aktuálními trendy na trhu práce, vzdělávacími a profesními cestami, aby mohli poskytovat objektivní a aktuální rady. Také je důležitá aktivní spolupráce, kdy klient a poradce spolupracují na dosažení stanovených cílů, do toho jsou zahrnuty pravidelné konzultace a vzájemná komunikace (Ernestová, 2019 -2020). Taktéž je důraz kladen na dlouhodobou podporu, do které patří průběžné sledování a přizpůsobování kariérových plánů v reakci na měnící se okolnosti a nové příležitosti. Tyto vyjmenované základní principy zajišťují, že kariérové poradenství je efektivní, pružné a zaměřené na dosažení úspěchu klienta v jeho profesní dráze.

5.1. Role kariérového poradce

Kariérový poradce by měl mít základních šest profesních rolí, které jsou nezbytným pilířem pro vykonávání profese. Jejich charakteristika obsahuje široké spektrum činností a poskytuje tak poradcům možnost, aby si do určité míry sami utvářeli podobu své profese podle osobních preferencí a specifických potřeb organizace. Kariéroví poradci by měli být obeznámeni se všemi těmito rolemi, i když se některým z nich mohou prakticky věnovat jen velmi omezeně. Vzhledem ke složitosti jednotlivých rolí musí poradci dodržovat zásady profesionality jak ve své praxi, tak ve vztahu k ostatním. V našem pojetí jsme profesní role popsaly formou hlavních činností, které jsou s nimi spojeny: poskytování informací a zhodnocování, kariérové poradenství, kariérové vzdělávání, řízení poradenských služeb, intervence sociálních systémů a profesionalita (PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce, 2020). Níže tyto role v krátkosti představíme.

5.1.1. Poskytování informací

Úlohou kariérového poradce je podávat informace o systému vzdělávání a světě práce spolu se současnými trendy i s budoucím vývojem, aby podpořil samostatné rozhodování žáků o jejich kariéře. Kariérový poradce by měl být schopný kriticky myslet, sbírat, třídit, systematizovat a vyhodnocovat aktuálnost informací, aby byly co nejužitečnější pro jeho poradenskou činnost. Taktéž by měl zaopatřit jejich dostupnost a distribuci vhodnými komunikačními kanály směrem ke svým cílovým skupinám. Dále podává informace o vzdělávání a pracovním trhu, které jsou důležité z hlediska mezinárodních trendů a možností mobility, stejně jako potřeb a rozvoje regionu (PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce, 2020). Poradce využívá širokou škálu online zdrojů jako podpůrný nástroj ve své práci. Mladým lidem může nabídnout nejen širokou škálu informací, ale také inspiraci pro jejich rozhodování, čímž je lépe připraví na svět práce i život obecně.

5.1.2. Zhodnocování

Zhodnocováním se kariérový poradce zaměřuje na podporu (sebe)poznávání žáků a objevování jejich talentů a potencionálu v rámci kariérového rozvoje. K tomuto účelu se používá široké spektrum certifikovaných i necertifikovaných nástrojů a metod.

Klíčovým aspektem při zhodnocování je pečlivý výběr nástrojů, metod a způsobů jejich interpretace ze strany poradce, stejně jako aktivní zapojení žáka při interpretaci získaných dat.

5.1.3. Kariérové poradenství

Kariérový poradce pomáhá žákům porozumět jejich situaci a provází je při řešení a rozhodování pomocí reflektivních metod, které respektují individualitu každého žáka. Asistuje jim při identifikaci jejich potenciálu a aktivaci zdrojů, aby převzali odpovědnost za své kariérní projekty, což povede k úspěšnému uplatnění v životě a společnosti.

5.1.4. Kariérové vzdělávání

Poradce se soustředí na rozvoj kariérových kompetencí žáků, které jim umožňují řídit svou vlastní kariéru a zvládat přechodová období, jako je vstup na SŠ, VŠ nebo trh práce. Podporuje žáky v sebepoznávání jejich hodnot, zájmů a schopností, učí je zpracovávat a využívat informace o vzdělávání a pracovním světě a připravuje je na kariérové rozhodování a realizaci vlastních kariérových projektů. Podporuje jejich učení v různých kontextech (např. prostřednictvím přípravy portfolia nebo individuálních akčních plánů).

5.1.5. Řízení poradenských služeb

Pro kvalitní kariérové poradenství ve škole je zásadní vhodně nastavit služby, které odpovídají skutečným potřebám žáků a pravidelně je hodnotit v kontextu poslání školy. Pro úspěšnou realizaci poradenských služeb je nezbytná komunikace tohoto tématu mezi pedagogickým sborem, sdílení informací a vzájemné učení. Cíle a formy kariérového poradenství ve škole by měly být jasné sděleny nejen žákům a jejich rodičům, ale i dalším partnerům školy. (PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce, 2020). Významnou část poskytování poradenských služeb tvoří spolupráce s externími organizacemi a jednotlivci. (PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce, 2020). Poradenské služby je třeba nastavit v souladu s platnou legislativou a školními předpisy a zároveň se snažit o zajištění kvality poradenských procesů a výsledků.

5.1.6. Intervence sociálních systémů

Kariérové poradenství obvykle chápeme jako podporu žáků prostřednictvím individuálních nebo skupinových aktivit. Kariéry jednotlivců jsou často ovlivněny nastavením organizací, v nichž působí (školy, firmy) a charakteristiky společenského systému, ve kterém se nacházejí. Proto je důležité zaměřit se na konzultace a obhajobu s cílem proměnit vzdělávací a pracovní prostředí tak, aby nabízelo spravedlivější příležitosti pro mladé lidi. Spolupráce s organizacemi na vytváření sítí a komunit může žákům pomoci dosáhnout jejich kariérních cílů a otevřít nové možnosti. (PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce, 2020). Poradce spolupracuje s organizacemi nebo neformálními skupinami na obhajobě zájmů žáků (klientů) a podporuje je jak preventivně, tak i v období krize.

5.2 Metody a techniky kariérového poradenství

Kariérní posouzení je v kariérovém poradenství klíčové, protože stanovuje základy pro další práci s žákem (klientem). Dále si představíme specifické techniky, nástroje hodnocení a jejich aplikace.

5.2.1. Nástroje

Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry – DVP

Tento dotazník je určen pro všechny, kteří si plánují svou profesní dráhu a vybírají si své povolání. DVP se používá nejčastěji u adolescentů od 15 let a výše. Dotazník umožní porovnat zájmy a schopnosti žáka (klienta) s dostupnými nabídkami a příležitostmi. DVP lze zpracovávat samostatně bez nutnosti odborné pomoci, ale může také sloužit jako základ pro spolupráci s profesionálním poradcem (Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry, 1949).

Test profesních zájmů B-I-T II

Tento test vytvořil Martin Irle a Wolfgang Allehoff. Testové položky B-I-T II se zaměřují pouze na reálné činnosti, přičemž klient určuje, které by dělal rád a které nikoliv. Tento test slouží k určení profesních preferencí a nemá správné ani špatné

odpovědi. Test se skládá ze dvou dvojic paralelních forem a to formy AA/AB verze“ s nucenou volbou“, kde klient volí v každé formě 81x nejvhodnější a nejméně vhodnou činnost ze čtyř nabízených. Forma BA/BB verze s „volnou volbou“ preferenční úsudky jsou vyjadřovány na pětibodové škále pro každou z 81 činností. Položky pracovní činnosti použité ve formách AA a BA jsou totožné stejně jako ve formách AB a BB (Test profesních zájmů B-I-T II, 1949).

Test zručností moderních povolání

Tento test byl vyvinut Johnsonem a jeho tým ve Velké Británii. Skládá se z devíti testů, které jsou rozděleny do tří úrovní obtížnosti. Na základě důkladné analýzy různých povolání byly vytvořeny testové položky zaměřené na zjištění specifických schopností klienta. Test je ideální pro výběr pracovníků, u kterých jsou důležité administrativní dovednosti (Kovaříková, 2023).

5.2.2. Techniky

Pozorování

Při schůzkách s žákem (klientem poradce převážně sleduje neverbální projevy a chování. Hlavní formy pozorování jsou přímé a nepřímé. Přímé je ve chvíli, když se poradce aktivně zapojuje do určité aktivity. Nepřímé pozorování je naopak pak když poradce nezasahuje do činnosti žáka, ale pouze jej sleduje.

Naslouchání

Další technikou v kariérovém poradenství je naslouchání. V zdrojích se v této souvislosti často zmiňuje pojem aktivního naslouchání (Kovaříková, 2023). Poradce by jen neměl pasivně poslouchat žáka, ale i aktivně reagovat např. na jeho otázky. To je klíčové pro to, aby se žák více otevřel. Aktivní naslouchání utužuje pouto mezi žákem a poradcem. Informace získané tímto způsobem pomáhají při výběru dalších technik, které během schůzek poradce použije.

6. SITUACE NA BROUMOVSKU

Popis okolí Broumovska

Broumovsko je malebný kraj ležící v severovýchodní části České republiky, v blízkosti Česko – polské hranice. Tento region je známý svou jedinečnou kombinací přírodních krás, historického dědictví a kulturních tradic.

Geograficky je Broumovsko charakteristické svou kopcovitou krajinou, která zahrnuje rozsáhlé lesy, malebná údolí, skalní útvary a malé potůčky. Jednou z nejvýznamnějších přírodních dominant jsou Broumovské stěny, které jsou známé svou impozantní skalní architekturou a poskytují úžasné výhledy do okolí.

Kulturní dědictví Broumovska je rovněž bohaté. Region je známý svými tradičními lidovými slavnostmi, jako je například Broumovský klášterní jarmark, který přináší do města tradiční řemeslné výrobky, folklorní programy a regionální kulinářské speciality.

Společenské složení Broumovska je charakterizováno různorodostí socioekonomických skupin. Většina obyvatel tvoří pracující třída, zaměřená převážně na zemědělství, lesnictví, turistiku a služby spojené s cestovním ruchem. Zároveň se vyskytuje i z části větší skupina obyvatel romské komunity. Tato skupina je známá u místních jako nepřizpůsobivá. Místní ekonomika je závislá na turismu, zemědělství, malých řemeslech a na fabrice Veba.

Přítomnost kláštera v Broumově historicky ovlivnila i společenské struktury, jelikož klášter zajišťoval sociální a ekonomickou stabilitu v regionu a poskytoval obživu mnoha lidem. Dnes klášter a jeho okolí stále hrají významnou roli v sociálním životě místní kultury.

7. METODOLOGIE

Pro účely této práce bylo vybráno pět základních škol na Broumovsku. Kritériem pro výběr škol byla jejich ochota spolupracovat a různorodost poskytování poradenských služeb.

Celkový sběr dat pro zpracování praktické části bakalářské práce probíhal v kvalitativním výzkumném designu, kde bylo použito dotazníkové šetření. Dotazník se zaměřoval na dostupnost a možnosti poskytování kariérového poradenství v takto specifickém prostředí. Byl rozdáván mezi kariérové poradce. Poté byla data analyzována metodou tematické analýzy, která napomáhá k lepšímu porozumění zkušenostem a názorům respondentům.

Při realizaci tohoto výzkumu byly dodrženy všechny etické normy a zásady. Respondenti byly předem informováni o účelu výzkumu a zajištění anonymity.

Mezi hlavními omezení výzkumu patří omezený geografický rozsah a počet zapojených škol. Výsledky tedy nemusí být plně zobecnitelné na všechny školy v ČR. Další omezení představuje určitá objektivita odpovědí respondentů, která může ovlivnit výsledky analýzy.

PRAKTICKÁ ČÁST

1. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Výzkumný problém

Jaký je aktuální stav kariérového poradenství na vybraných školách na Broumovsku z pohledu pedagogů, které tuto činnost vykonávají?

Tento výzkumný problém otevírá dveře ke zkoumání současné situace kariérového poradenství na daném území. Přináší prostor pro analýzu dostupných služeb kariérového poradenství a zkoumání přístupu pedagogů k této činnosti. Zároveň umožňuje hlouběji porozumět výzvám, se kterými se pedagogové při poskytování kariérového poradenství mohou v této specifické oblasti potýkat.

Výzkumný cíl

Výzkumný cíl této bakalářské práce je identifikovat stávající postupy, metody a nástroje používané v oblasti kariérového poradenství. A zároveň přinést identifikaci oblastí pro potencionální zlepšení, taktéž přispět k rozvoji efektivních strategií a nástrojů pro podporu žáků ve volbě a plánování svých budoucích kariérních cest.

2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Jak vnímají vybraní výchovní poradci svou roli výchovného poradce?

Jaké metody nejčastěji využívají vybraní výchovní poradci ve své praxi?

Shledávají se vybraní poradci ve své praxi s nějakými obtížemi?

Máte nějakou zpětnou vazbu od svých žáků?

3. VÝZKUMNÝ VZOREK

Škola A

Škola A je moderně vybavena a nachází se přímo ve městě Broumov. Do sítě škol je zařazena s rozhodnutím ŠÚ ze dne 15.2.1996. Škola A má devět ročníků, které jsou rozděleny do dvou budov.

V první budově je umístěno ředitelství školy, sborovna, po dvou třídách každého ročníku 2. stupně, 7 odborných učeben, učebna informatiky a společně s gymnáziem užívaná tělocvična. Pro výuku praktických činností slouží dílna a cvičná kuchyňka. V druhé budově se pak nachází 10 tříd 1. - 5. ročníku, tři místnosti pro školní družinu, tělocvična, učebna pro výuku cizího jazyka a učebna informatiky. Jednu z menších místností vyhradili pro práci s integrovanými žáky, k vyšetřování dětí pracovníky PPP Náchod. Ve všech učebnách prvního stupně škola nainstalovala interaktivní tabule, interaktivní dataprojektory nebo mobilní interaktivní panel. Nově vybavená učebna informatiky je využívána především při výuce informatiky, ale i v odpoledních hodinách školní družinou.

Výuka anglického jazyka probíhá od letošního školního roku 2023/2024 již ve 2. ročníku, a to hravou formou. Na 2. stupni mají žáci možnost vybrat si z volitelných předmětů, a to např. seminář z českého jazyka, seminář z matematiky, sportovní hry.

Na škole pracují dva speciální pedagogové, výchovný poradce, metodik prevence i školní psycholog. Se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pracují na 1. i 2. stupni dva školní speciální pedagogové nebo reedukační asistentky. Pro žáky jsou vypracovány třídním učitelem individuální plány, které jsou předem projednány s rodiči. Zároveň jsou všichni učitelé, kteří tyto žáky vzdělávají, seznámeni s problémy a se způsobem práce ve vyučovacích hodinách. Součástí týmu školního pedagogického pracoviště je také sdílený školní psycholog, který pracuje se žáky nejen jednotlivě, ale také připravuje programy pro jednotlivé třídy. Dále ve škole působí 1 metodik prevence, v jehož kompetenci je nejen řešení aktuálních výchovných problémů, ale zejména koordinace preventivních programů pro všechny ročníky.

Žáci 1. stupně již tradičně připravují Vánoční ladění, což je venkovní odpolední akce určená zejména pro rodiče a rodiny žáků. Součástí výuky je plavecký kurz na 1. stupni, lyžařský kurz na 2. stupni.

Žáci 2. stupně mají možnost navštěvovat turistický kroužek. Ve volném čase mohou využívat žáci možnost hromadně organizovaných akcí např. do Divadla Drak v Hradci Králové, sportovních utkání a dalších.

Škola B

Škola B má budovy moderně vybavené. V budovách školy se nachází počítačové učebny, dataprojektory, interaktivní tabule na prvním i druhém stupni. Součástí je také rozsáhlá zahrada, kterou využívá školní družina a slouží také jako venkovní učebna s naučnou stezkou. Pro žáky je v této škole k dispozici nově vybavená cvičná kuchyňka. Po vyučování škola nabízí žákům možnost trávení času v prostorných a útulně zařízených odděleních školní družiny. Toto školské zařízení může využívat sportovní hřiště.

Škola B nabízí žákům širokou nabídku volitelných předmětů, které umožňují individuální přístup ke všem žákům včetně těch nadaných. Škola nabízí výuku volitelné angličtiny již od první třídy. Ve čtvrtých a pátých třídách je přidán volitelný předmět Nestandardní úlohy z českého jazyka a matematiky. Mezi další volitelné předměty na druhém stupni jsou v nabídce cizí jazyky i konverzace v nich, praktika v naukových předmětech a mnohé další.

V oblasti péče o žáky se speciálními potřebami škola vychází z doporučení odborných pracovišť. S dětmi pracují třídní učitelé, asistenti pedagoga i speciální pedagog a logoped. Poradenské služby na této škole jsou obohaceny o práci školní psycholožky, která se zaměřuje na práci jak s jednotlivci, tak i s třídami. Individuální konzultace mohou využívat rodiče, žáci i pedagogové. V této škole se vyučuje podle ŠVP Slunečnice.

Škola C

Škola C byla založena 2. 9. 1949 a do sítě škol byla zařazena 17. 6. 1996, 21. 11. 2017. Zřizovatelem škol C je Královehradecký kraj. Na škole C se uskutečňuje základní a

střední vzdělávání. Poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále poskytuje zájmové vzdělávání.

Toto zařízení nepatří svým rozsahem mezi největší, ale za to poskytuje svým žákům tu nejlepší péči. Ve škole C se nachází laboratorní kuchyňka, prostory pro trávení volného času žáků jsou plně vybaveny i hrami (například stolní fotbálek). Nachází se zde místo pro odpočinek a relaxaci žáků, keramická dílna a poměrně velké venkovní hřiště s okolními pozemky. Vedle školy se dále nachází školní dílna.

Podobná zařízení, jako je škola C, se v dnešní době již nevyskytují zcela běžně. Jedná o sloučení klasické školy základní a speciální. Po ukončení základní školy je zde možnost dostudování nástavbového studia v podobě Praktické školy jednoleté a také Praktické školy dvouleté. Škola C také provozuje hostinskou činnost. Na škole působí výchovný poradce a školní metodik prevence sedm asistentů pedagoga, a deset učitelů.

Škola D

Škola D je plně organizována, součástí školy je školní družina, a i školní jídelna. Ke škole D patří i školní pozemek, venkovní prostory školní družiny i s herními prvky. Škola D je poměrně větší. Využívá jedenáct kmenových tříd, dvě jazykové učebny, odbornou učebnu chemie a fyziky, odbornou učebnu přírodopisu, dřevodílnu – kovodílnu, školní kuchyňku, tělocvičnu, několik kabinetů a v neposlední řadě sborovnu a ředitelnu. Škola D disponuje i školní knihovnou a prostory využívanými čtenářským klubem a klubem deskových her.

Na škole D se vyučuje anglický jazyk od 1. ročníku. Hlavní prioritou jsou žáci. Podniká tematicky založené celoškolní akce, tematicky zaměřené odborné exkurze, plavecké, lyžařské a sportovně – turistické kurzy. Také nabízí možnosti zahraničních výjezdů a adaptačních pobytů. Na škole D se klade důraz na kvalitní přípravu žáků k dalšímu studiu a podporuje talentované žáky. Také se snaží mít individuální přístup a vstřícnost k žákům. Taktéž nabízí žákům nabídku kulturních a sportovních akcí, třídní výlety a také podniká prevenci patologických jevů. Zajímavostí je, že škola D si vydává svůj vlastní časopis a nabízí možnost školních kroužků.

Na škole D působí nejen školní metodik prevence, výchovný poradce, kariérový poradce, školní psycholožka, ale také pedagogická intervence. Škola D se taky pouští do mnoha projektů a získává i granty.

Škola E

Škola E je plně příspěvková organizace s devíti ročníky, součástí školy je základní škola, mateřská škola, školní jídelna a dvě speciální třídy pro žáky s mentálním postižením. Tato škola je bezbariérová. Používají elektronický informační systém pro rodiče, a to i na MŠ.

Škola E si vypracovala školní vzdělávací program s názvem Škola pro život. Cílem je vytvořit pozitivní vztah ke vzdělávání a úspěšně nastartovat žáky k učení, ve kterém budou pokračovat i na dalších stupních. Na této škole se prosazuje smysluplná a efektivní výuka v bezpečném, přátelském a dostatečně podnětném prostředí.

Škola ve své každodenní činnosti uplatňuje specifika menší spádové školy, která jsou založena na nižším počtu žáků ve třídách, osobním až rodinném přístupu pedagogů a všech zaměstnanců školy. Udržuje a posiluje tradice obce, založené především na setkávání lidí a vzájemné komunikaci. Snaží se o to, aby byla škola kulturně – společenským centrem nejen pro děti a žáky, ale také pro rodiče a širokou veřejnost.

Škola E nabízí angličtinu hrou už v MŠ pro předškoláky a vyučuje angličtinu už od první třídy ZŠ. Škola nabízí svým žákům mnohostranné využití, a to ať už sportovní aktivity (bruslení, cyklistika..), tak plavecké i lyžařské kurzy. Také pro své žáky pořádá zajímavé exkurze, výlety. Novinkou zavádí i projektové a skupinové vyučování, žáci také mají možnost zahraničních pobytů. Na škole je zavedeno pravidelné doučování. Škola E má moderně vybavené kmenové učebny, kde mají dotykové panely, interaktivní tabule s promítací technikou. Má také učebnu fyziky, výpočetní techniky, jazykové učebny, učebnu polytechniky, cvičnou kuchyňku, dílnu a promítací sál, tělocvičnu a školní zahradu.

4. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

1. Jak vnímají vybraní výchovní poradci svou roli výchovního poradce?

Respondent A má vysokoškolské vzdělání v oboru NJ a D pro 2. stupeň, s rozšiřujícím studiem učitelství pro I. stupeň, avšak nemá vystudované výchovné poradenství. Respondent B uvádí, že nemá žádné specifické vzdělání pro tuto oblast. Respondent C má vysokoškolské vzdělání (Mgr.) z Univerzity Palackého v Olomouci a absolvoval kvalifikační studium v oblasti výchovního poradenství. Studoval jak obor kariérního poradenství, tak výchovné poradenství po roce 2000. Respondent D absolvoval Pedagogickou fakultu Univerzity Hradec Králové, kde získal vzdělání v oboru učitelství pro 2. stupeň ZŠ, specializované na německý jazyk a ruský jazyk. Respondent E uvádí, že nemá odpovídající vzdělání pro tuto pozici.

Respondenti A, C a D vykazují určitou specializaci nebo přípravu v oblasti výchovního poradenství, ať už prostřednictvím vysokoškolského vzdělání, kvalifikačního studia, nebo specializovaného zaměření. Naopak, respondenti B a E se neprezentují s odpovídajícím vzděláním pro tuto pozici. Z tohoto lze usoudit, že respondenti A, C a D by mohli mít vhodné kvalifikace pro účast v dané pozici, zatímco respondenti B a E by pravděpodobně vyžadovali další odbornou přípravu nebo doplňující vzdělání pro plnění úkolů souvisejících s výchovným poradenstvím.

Respondent A sdělil: "Mým cílem je pomoci vycházejícím žákům vybrat školu podle jejich schopností, vědomostí a představ o budoucím zaměstnání tak, aby je to bavilo a chodili do zaměstnání rádi. Taktéž poradím ve spolupráci s PPP pro žáky s PO." Respondent B podotkl: "Já se zaměřuji na vedení žáků při výběru střední školy, poskytování informací o dostupných studijních oborech a pomoci při vyplňování přihlášek." Respondent C zdůraznil: "Je důležité adekvátně vybrat vhodné následné vzdělávání vzhledem k individuálním možnostem a schopnostem žáka, a to i s ohledem na typ ZŠ, kde pracuji. Zabývám se také častými výchovnými problémy a problémy ve výuce a provádím diagnostiku." Respondent D uvedl: "Mým úkolem je pomoci žákům při volbě střední školy a volbě povolání." Respondent E: "Já se snažím předat žákům

odpovídající informace ohledně následného studia, pomoci s výběrem, s vyplněním přihlášky, motivovat je a podporovat je v naplnění jejich snů a cílů."

Respondent A se zaměřuje na individuální přístup k žákům a podporu jejich osobního a profesního rozvoje. Respondent B se specializuje na pomoc žákům při výběru střední školy a poskytování informací o studijních oborech. Respondent C klade důraz na individuální přístup k žákům a řešení jejich výchovných a vzdělávacích problémů. Respondent D se zaměřuje na pomoc žákům při volbě střední školy a povolání. Respondent E se snaží poskytnout žákům odpovídající informace a motivaci k dosažení jejich snů a cílů. Tyto různorodé přístupy a cíle představují bohaté spektrum možností v oblasti výchovného poradenství, které mohou být využity k efektivní podpoře žáků v jejich vzdělávacím a profesním růstu.

Respondent A se domnívá: „Pokud se rodiče i jejich děti vrací, aby vyhledali moje služby, jsou s nimi náležitě spokojeni.“ Respondent B vnímá svou práci velice kladně a pozoruje postupné zlepšení v průběhu let. " Vnímám ji velice kladně a postupem let se to velice lepší," sdělil. Respondent C hodnotí svou práci jako velmi dobrou a vnímá ji jako velmi přínosnou, což potvrzují i časté dotazy kolegů. "Posuzuji dle svého pracoviště – velice dobré a vnímáno jako velmi přínosné, často se na mě kolegové obracejí," uvedl. Respondent D není schopen posoudit tuto práci, neboť kariérové poradenství vykonává teprve krátce a nemá v současné době dostatek potřebných zkušeností. "Nedokážu posoudit, jelikož kariérového poradce nevykonávám příliš dlouho," poznamenal. Respondent E nemá dle svého názoru dostatečnou zkušenost s touto pracovní pozicí, aby mohl objektivně posoudit své pracovní výsledky v této oblasti.

Zatímco respondenti A, B a C vyjadřují pozitivní hodnocení a potvrzují úspěšnost své práce prostřednictvím spokojenosti klientů nebo kolegů, respondenti D a E zastávají opatrnější stanoviska. Respondent D zdůrazňuje nedostatek zkušeností v dané oblasti, zatímco respondent E se omezuje na subjektivní hodnocení své vlastní zkušenosti. Z toho lze usuzovat, že každý respondent má individuální perspektivu na svou práci v oblasti výchovného poradenství, což naznačuje rozmanitost přístupů a úrovní zkušeností v tomto profesním prostředí.

Respondent A uvedl, že tuto pracovní pozici vykonává pouze 2 roky. Respondent B pracuje v této oblasti již přibližně 10 let. Respondent C pouze odhaduje délku své praxe na dobu do 10 let. Respondent D se pohybuje v oblasti kariérového poradenství prozatím 1 rok. Respondent E začal pracovat v této oblasti před 2 měsíci.

Z analýzy délky praxe respondentů v oblasti výchovného poradenství lze vyčíst různorodost zkušeností a trvání působení v této profesní oblasti. Zatímco Respondent A má relativně krátkou praxi ve výkonu této pracovní pozice, respondent B disponuje bohatou desetiletou zkušeností. Respondent C odhaduje délku své praxe do deseti let, což naznačuje určitou míru zkušeností, zatímco respondenti D a E se nacházejí na začátku své profesní dráhy v této oblasti. Tato rozmanitost délky praxe ukazuje na široké spektrum zkušeností a perspektiv, které každý respondent přináší do své práce.

Všichni respondenti se shodli na jednom – vždy je co zlepšovat. Respondent A hodnotí současnou situaci velice kladně, vždy má dostatek času na všechny žáky a je motivován jim pomáhat nejen v oblasti kariérového poradenství. "Ale vždy je prostor pro další zdokonalení," dodal. Respondent B se ztotožňuje s názorem respondenta A. „V životě vždy existuje prostor pro růst a zlepšení“. Respondent C vnímá časovou dotaci jedné hodiny týdně jako zcela nedostatečnou. I přesto, že škola kariérové poradenství podporuje, tak si myslí, že jsou časové možnosti kariérového poradce velice omezené. A to zejména s přihlédnutím k náročným pracovním povinnostem. "Je to opravdu málo času pro efektivní práci," uvedl. Na otázku, zda-li je vždy co zlepšovat, odpověděl respondent D jednoduše: "Ano, vždy se najde něco, co lze vylepšit." Respondent E vyjádřil názor, že určitě ano. "Je důležité neustále se vzdělávat a rozvíjet své znalosti," konstatoval.

Ze sdělení všech respondentů vyplývá jednotný názor na to, že v oblasti výchovného poradenství je vždy prostor pro zlepšení a další rozvoj. Respondenti A a B zdůrazňují pozitivní přístup k současné situaci, ale zároveň uznávají potřebu neustálého zdokonalování. Respondent C poukazuje na nedostatek časových prostředků pro efektivní práci v této oblasti, což svědčí o reálných výzvách, se kterými se v této profesi potýkají. Respondenti D a E potvrzují, že existuje kontinuální potřeba zlepšování a zdůrazňují důležitost neustálého vzdělávání a osobního rozvoje. Tento společný postoj poskytuje cenný náhled na profesionální přístup respondentů k jejich práci a naznačuje,

že v oblasti výchovného poradenství je neustálý proces učení a zdokonalování základním prvkem úspěchu.

Respondent A sdělil, že zatím nemůže posoudit efektivitu své práce, neboť vykonává tuto pracovní pozici teprve krátce. Respondent B, naopak zdůraznil neustálou proměnlivost trhu práce, požadavků na zaměstnance a nabízených oborů na středních školách. Z toho vyplývá nutnost kariérového poradce pružně reagovat na tyto změny, orientovat se v této oblasti a neustále zdokonalovat své znalosti a dovednosti. Respondent C se vyjádřil k pozitivnímu vývoji své práce v současné době, ale zároveň zdůraznil, že je nejdůležitější práce psychologa, jelikož je obtížné orientovat se v psychice dětí. Respondent D přiznal, že zatím nemá dostatek zkušeností, protože se této práci věnuje krátkou dobu. Respondent E zmínil obavu z celkově naplánovaných aktuálních změn z důvodu nedostatečného informování ze strany ministerstva. Co rozhodně neočekává, je ulehčení jeho práce z důvodu zavedení elektronického systému na vyplňování přihlášek na střední školu, je přesvědčený že nastanou obtíže.

Ze sdělení respondentů vyplývá důležitost pružnosti, neustálého vzdělávání a schopnosti adaptace pro úspěšné působení v oblasti výchovného poradenství. Respondent A i D zdůrazňují potřebu času na získání potřebných zkušeností a efektivního posouzení své práce. Respondent B poukazuje na proměnlivost trhu práce a potřebu neustálého přizpůsobování se novým trendům. Respondent C připomíná důležitost porozumění psychické stránky žáků jako klíčový faktor úspěchu. Naopak respondent E vyjadřuje obavy z plánovaných změn a potřebu dostatečného informování a přípravy na nové výzvy. Tyto různé perspektivy ilustrují komplexnost a náročnost práce v oblasti výchovného poradenství, kde je klíčové neustále se zdokonalovat a reagovat flexibilně na změny ve společnosti a ve vzdělávacím systému.

Respondent A skromně uvedl, že zatím nemá dostatek zkušeností k tomu, aby mohl poskytovat rady. Naopak, respondent B zdůraznil důležitost nevyvíjet tlak na žáky při volbě jejich budoucího oboru a radil spíše být průvodcem než diktovat směr. Respondent C představil svou filozofii, která spočívá v hlubokém zájmu o rodinné prostředí, aktivním naslouchání a minimalizaci mluveného slova. Také zdůraznil nutnost empatie a ochoty poslouchat, aby se mohl skutečně stát poradcem a ne "diktátorem". Respondent D se zaměřil na důležitost sledování nových oborů nabízených na středních

školách a novinek v přijímacím řízení, aby mohl studentům poskytnout aktuální informace. Na závěr respondent E upřímně uvedl, že momentálně necítí, že by byl v pozici, kdy by mohl poskytovat doporučení.

Z prezentovaných názorů respondentů je patrné, že každý z nich přináší své specifické pojetí a přístup k výchovnému poradenství. Respondent A zdůrazňuje skromnost a otevřenost k dalšímu učení, zatímco respondent B klade důraz na respektování autonomie žáků a podporu jejich rozhodování. Respondent C upozorňuje na důležitost empatie a naslouchání jako klíčových prvků v poradenském procesu. Respondent D zdůrazňuje potřebu sledovat aktuální trendy ve vzdělávání, zatímco respondent E otevřeně reflektuje svou současnou pozici a zdůrazňuje svou ochotu a snahu se dále rozvíjet. Tyto různorodé perspektivy představují bohatství a komplexnost výchovného poradenství a naznačují, že pro úspěšné poradenství je klíčová kombinace skromnosti, respektu, empatie a neustálého odborného růstu.

2. Jaké metody nejčastěji využívají vybraní výchovní poradci ve své praxi?

Respondent A informoval o dostupnosti vybaveného kabinetu, kde mohou poskytovat individuální poradenství. Navíc taktéž zdůraznil komfortnost a důvěrnost prostředí. Respondent B sdělil, že také disponují možnostmi individuálního poradenství, aniž by specifikoval konkrétní prostředí. Podobně respondent C uvedl možnosti individuálního poradenství, avšak neprozradil další detaily. Zároveň zmínil otevřenost k různým formám komunikace, aby co nejlépe vyhověli potřebám klientů. Respondent D upřesnil, možnosti individuální konzultace během konzultačních hodin, což naznačuje dostupnost vymezenou specifickým časem. Dále také zdůraznil, že v této době jsou poradenské služby plně koncentrovány na individuální podporu klientů. Respondent E rovněž potvrdil možnost individuálního poradenství, aniž by poskytl další podrobnosti. Nicméně upřesnil otevřenost k diskuzi o konkrétních potřebách a preferencích klientů.

Z představených informací vyplývá, že všichni respondenti nabízejí možnost individuálního poradenství, které je provozováno v různých prostředích a s různými aspekty důvěrnosti a komfortu. Respondenti A a D shodně specifikují kabinet nebo konzultační hodiny jako místo, kde se koná poradenské setkání. Zatímco respondenti B, C a E zmiňují dostupnost individuálního poradenství, ale neuvádějí konkrétní detaily.

Společné pro všechny je však otevřenost k různým formám komunikace a flexibilita v přístupu k potřebám klientů. Tyto aspekty naznačují důležitost poskytování prostředí, které podporuje důvěrnost, a zároveň zdůrazňují přístupnost a přizpůsobivost v poskytování individuálního poradenství.

Respondent A uvedl, že kariérové poradenství je dostupné všem žákům, s tím, že mají v rámci předmětu "Pracovní činnosti – volba povolání" k dispozici jednu hodinu týdně. Respondent B popsal, že dříve probíhaly pohovory se všemi žáky, avšak nyní se věnuje žákům v případě potřeby, buď ve skupinách nebo individuálně, a kariérové poradenství je začleněno do různých předmětů. Respondent C uvedl, že kariérové poradenství poskytuje dle potřeby, a mohl by to být i několikrát denně. Respondent D stanovil časový rámec pro individuální konzultace, které jsou k dispozici každý týden v době konzultačních hodin nebo po dohodě jindy. Kariérový poradce E informoval, že žáci 8. ročníku mají v rozvrhu hodinu odborného výcviku zaměřenou přímo na téma volby povolání.

Respondenti A, B a D stanovují časový rámec nebo disponibilitu pro individuální konzultace, zatímco respondent C zdůrazňuje flexibilitu a možnost poskytování poradenství dle aktuální potřeby. Respondent E ukazuje na začlenění tématu volby povolání přímo do školního rozvrhu, což naznačuje systematický a strukturovaný přístup k této problematice. Tyto různé přístupy a modely poskytování kariérového poradenství reflektují snahu školních pracovníků přizpůsobit se individuálním potřebám žáků a poskytnout jim podporu a informace při rozhodování o jejich budoucím povolání.

Respondent A zdůraznil individuální přístup: "To je záležitost, která závisí na osobnosti každého žáka." Respondent B konstatoval, že ve většině případů tomu tak není: "Ne, většinou se žáci neřídí pouze svými oblíbenými předměty, ale občas se najde nějaký žák, který to tak má." Respondent C poznamenal, že pouze někteří žáci volí obory podle svých zálib: "Jen někteří. Obvykle se jedná o pracovní činnosti, které jsou více spojeny s naším typem školy." Respondent D rozlišil mezi předměty: "Ano, některé předměty, jako například přírodopis, mohou být rozhodující, zatímco jiné slouží spíše jako kritérium pro výběr střední školy." Respondent E poukázal na to, že někteří žáci mohou volit podle svých osobních sympatií či antipatií: "Ano, někteří určitě mohou svou volbu řídit podle svých sympatií nebo antipatií k určitým předmětům."

Z různých stanovisek respondentů vyplývá, že faktory ovlivňující volbu budoucího povolání jsou rozmanité a individuální. Zatímco respondent A klade důraz na osobnostní faktory a individuální přístup každého žáka, respondenti B, C, D a E upozorňují na různé aspekty, jako jsou oblíbené předměty, typ školy nebo osobní sympatie či antipatie k určitým oborům. Tato různorodost názorů ilustruje komplexnost rozhodovacího procesu ohledně volby povolání a zdůrazňuje potřebu individuálního přístupu při poskytování kariérového poradenství.

Respondent A nabídl několik možností, včetně webových stránek jako vybiramstredni.cz a infoabsolvent.cz, besed pro žáky 8. a 9. tříd na Úřadu práce, burz škol, nástěnky s informačními letáčky ze středních škol a dny otevřených dveří. Respondent B se zaměřil na besedy pro žáky 8. a 9. tříd na Úřadu práce, burzy škol, nástěnky s informačními letáčky ze středních škol a dny otevřených dveří. Respondent C zdůraznil širokou škálu zdrojů, jako jsou návštěvy Úřadu práce, nástěnky, letáky, internet a další. Respondent D zmínil Úřad práce, programy představující povolání a obory na středních školách a besedy s rodiči. Respondent E popsal konkrétní aktivity, kterých se účastní žáci, jako jsou besedy v IPS Úřadu práce v Náchodě, návštěvy burz škol v Trutnově a práce s atlasskolstvi.cz a katalogem NSP.

Z představených možností podpory při volbě budoucího povolání vychází z různých názorů respondentů široká škála zdrojů a aktivit. Respondenti A, B a D zdůrazňují význam besed, burz škol a aktivit na Úřadu práce, zatímco respondent C upozorňuje na pestrou paletu dostupných zdrojů včetně internetu. Respondent E konkrétně popisuje aktivity, kterých se žáci účastní, což naznačuje praktický přístup k podpoře při rozhodování o budoucím povolání. Tato variabilita přístupů a zdrojů ukazuje na komplexnost procesu volby povolání a důležitost poskytování rozmanitých možností podpory pro žáky při této důležité životní rozhodovací fázi.

Respondent A zdůraznil: "Jak kdo. Někteří hodně dají na prospěch. Zvlášť teď, co ministr školství vymýšlí novou podobu přihlašování založenou hlavně na prospěchu." Naopak respondent B se zaměřil na individuální přístup: "Záleží na osobnosti žáka." Respondent C podotkl nedostatek sebeuvědomění u žáků: "Naši žáci nemají valnou

představu o svých schopnostech ani znalostech." Respondent D upřesnil: "Spíše se soustředí na svůj prospěch než na schopnosti, také na svůj zájem." Respondent E zastává spíše neutrální názor: "Asi jak kdo."

Z prezentovaných názorů respondentů je patrné, že proces volby budoucího povolání je ovlivňován různými faktory a přístupy. Zatímco respondent A upozorňuje na význam prospěchu a nových metod přihlašování navrhovaných ministrem školství, respondent B zdůrazňuje individuální přístup k žákům. Respondenti C, D a E reflektují nedostatek sebeuvědomění u žáků a zdůrazňují význam uvědomění si vlastních schopností a zájmů. Tato různorodost názorů ilustruje složitost procesu rozhodování o budoucím povolání a zdůrazňuje potřebu individuálního přístupu a podpory žáků v této důležité životní fázi.

3. Shledávají se vybraní poradci ve své praxi s nějakými obtížemi?

Respondent A potvrdil přítomnost žáků se specifickými potřebami ve škole a zdůraznil důležitost hledání vhodných výchovných a výukových metod, a to z hlediska inkluzivního vzdělávání. Jeho odpověď upozorňuje na potřebu poskytnout podporu a adekvátní prostředí pro tyto žáky, aby mohli využít svého celého potenciálu. Respondent B upřesnil: "Máme na škole žáky se specifickými potřebami." Respondent C konstatoval: "Máme všechny." Respondent D dodal, že žáci se specifickými potřebami jsou přítomní v každém ročníku. Respondent E opět potvrdil přítomnost žáků se specifickými potřebami ve škole, což naznačuje inkluzivní přístup ke vzdělávání a snahu o zapojení všech žáků do vzdělávacího procesu.

Z prezentovaných odpovědí respondentů jasně vyplývá, že žáci se specifickými potřebami jsou přítomní ve školách a tvoří nedílnou součást školského prostředí. Tato skutečnost podtrhuje důležitost inkluzivního přístupu k vzdělávání a snahu o zajištění podpůrného prostředí pro všechny žáky, bez ohledu na jejich individuální potřeby.

Respondent A zdůraznil: "Spolupracujeme s PPP a více se zapojujeme s rodiči. Nicméně, žáci chodí stejně bez ohledu na to, zda mají specifické potřeby či nikoliv." Respondent B uvedl: "Spolupracujeme s PPP i s rodiči, a především se zaměřujeme na to, aby se žákům v naší péči dařilo a aby je to bavilo." Respondent C konstatoval situaci ve

své škole: "Na naší škole spolupráce se školním poradenským pracovištěm není běžná, ale předpokládám, že to může být jiné na jiných základních školách." Respondent D zdůraznil typy pomoci poskytované žákům: "Poskytujeme pomoc při vyplňování přihlášek a dáváme si na domluvě s žáky záležitosti." Respondent E informoval: "Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům konzultace a doporučení, včetně pedagogické intervence a podpory od školního psychologa."

Z představených reakcí respondentů jsou patrné různorodé přístupy k poskytování podpory žákům ve školním prostředí. Respondenti A a B zdůrazňují spolupráci s PPP a rodiči a klade důraz na individuální péči o žáky bez ohledu na jejich specifické potřeby. Respondent C reflektuje rozdíly v praxi mezi jednotlivými školami, což naznačuje variabilitu ve způsobu poskytování podpory. Respondenti D a E konkrétně popisují typy pomoci, které jsou poskytovány žákům, jako je pomoc při vyplňování přihlášek nebo konzultace a doporučení ze strany školního poradenského pracoviště.

Respondent A i B potvrdili svoji aktivní účast na poskytování kariérového poradenství a shodli se na dostatečné informovanosti žáků. Respondent C naznačil, aktivnost práce na podpoře kariérního rozvoje již od 8. ročníku studentů. Respondent D přispívá pravidelnými hodinami výuky, konzultačními hodinami a setkáními pro rodiče, což značí značnou angažovanost. Respondent E se domnívá, že žáci jsou dostatečně informováni, což ukazuje na jeho aktivní úsilí o poskytování informací týkajících se kariéry.

Z výpovědí respondentů je zřejmé, že ve školním prostředí se věnuje významná pozornost poskytování kariérového poradenství a podpoře kariérního rozvoje žáků. Respondenti A, B, D a E zdůrazňují svou aktivní účast na tomto procesu a shodují se na dostatečné informovanosti žáků. Respondent C navíc naznačuje, že podpora kariérního rozvoje začíná již od 8. ročníku, což ukazuje na systematický přístup k této problematice. Celkově lze konstatovat, že angažovanost a snaha respondentů o poskytování kvalitního kariérového poradenství přispívá k lepší přípravě žáků na jejich budoucí profesní dráhu a rozhodnutí.

Respondent A odpověděl, žáci mají všechny předpoklady dostat se na vybranou školu. Respondent B uvedl: "Žáci jsou dostatečně připraveni se dostat na vybranou

školu." Respondent C podotkl, že ze strany pedagogů je spolupráce dobrá, ale ze strany rodičů a žáků funguje velmi špatně. Respondent D informoval: "Téma volby povolání probíhá v dostatečném předstihu. V některých předmětech v 8. třídě se žáci zamýšlejí nad povoláním, například ve výchově k občanství a anglickém jazyce." Respondent E potvrdil snahu žáky připravit co nejlépe, říká: "Kladně, snažím se žáky připravit co nejlépe, jak sám dokážu."

Respondenti A, B a D zdůrazňují připravenost žáků na vybranou školu a aktivní přístup k tématu volby povolání již v nižších ročnících. Naopak respondent C poukazuje na nedostatečnou spolupráci ze strany rodičů a žáků, což ukazuje na potřebu posílení komunikace a podpory ze strany rodinného prostředí. Závěrem respondent E vyjadřuje svou snahu a angažovanost při přípravě žáků na budoucnost, což ukazuje na důležitost aktivní role pedagogů v tomto procesu. Celkově tyto odpovědi ilustrují komplexnost a důležitost podpory žáků v rozhodování o jejich kariéře a dalším vzdělávání.

Respondent A zdůraznil, žáci mají všechny předpoklady dostat se na vybranou školu. Respondent B upozornil na pozitivní aspekt současného vzdělávacího systému, který podporuje kariérové poradenství již na ZŠ, což může vést k informovanějším rozhodnutím žáků ohledně jejich budoucí kariéry. Nicméně respondent C zaujal kritický postoj a navrhuje zvýšení časové dotace pro výchovného poradce, což by mohlo posílit jeho úlohu a přínos pro žáky. Respondent D vyjádřil dostatečnou důvěru k současnému systému. Respondent E vyjádřil nejistotu ohledně odpovědi, s tím, že si netroufá posoudit, zda je situace taková, jak by měla být.

Respondenti A a D vyjadřují důvěru v to, že žáci mají potřebné předpoklady k úspěšnému postupu na vybranou školu, což naznačuje pozitivní pohled na stávající situaci. Respondent B vyzdvihuje pozitivní aspekty současného vzdělávacího systému, který podporuje kariérové poradenství již na základních školách. To může vést k informovanějším rozhodnutím žáků o jejich budoucí kariéře. Na druhou stranu respondent C poukazuje na nedostatek časových prostředků pro výchovného poradce, což naznačuje potřebu zlepšení a posílení jeho role ve prospěch žáků. Respondent E vyjadřuje nejistotu ohledně situace, což odráží potřebu dalšího zkoumání a zhodnocení efektivity stávajícího systému.

4. Máte nějakou zpětnou vazbu od svých žáků?

Respondent A odpověděl, že 100 % žáků se úspěšně dostalo na vybranou školu, což naznačuje vysokou mírou efektivitu a podpory v rámci vzdělávacího procesu. Respondent B zdůraznil, že všichni žáci mají potenciál úspěšně se přihlásit a dostat na vybranou školu. Respondent C hodnotí, že většina žáků dosahuje velmi dobrých výsledků, což naznačuje, že vzdělávací systém poskytuje prostředí podporující rozvoj žáků. Respondent D informoval, že většina žáků uspěje při přijímacích zkouškách, a to ukazuje na úspěšnou přípravu i podporu ze strany školy. Respondent E sdělil, že loňský rok byl specifický, přičemž mnoho žáků neuspělo u přijímacích zkouškách, a doufá, že letos bude situace příznivější. To ukazuje na proměnlivost a výzvy, kterým čelí vzdělávací systém.

Respondenti A, B, C a D vyjadřují pozitivní ohlasy na úspěšnost žáků, což naznačuje účinnost a podporu poskytovanou v rámci vzdělávacího procesu. Jejich výpovědi ukazují na efektivní přípravu a podporu žáků, což přispívá k jejich úspěšnému postupu na další stupeň vzdělání. Naopak respondent E upozornil na specifickou situaci z minulého roku, kdy mnoho žáků neuspělo u přijímacích zkouškách. Tato perspektiva ukazuje na proměnlivost výsledků a výzev, kterým vzdělávací systém čelí.

Respondent A upřesnil, že zájmy studentů jsou velmi různorodé. Vloni byl velký zájem o automobilový průmysl, zatímco letos se spíše upřednostňuje zdravotnictví. Nicméně, žádný obor výrazně nepřevažuje a letos se zdá, že se nikdo nepřihlásil na obory kuchař a číšník. Respondent B sdělil, že není patrný žádný větší zájem o konkrétní obor na střední škole. Respondent C se zaměřil na učební obory "E", " které jsou detašovaným pracovištěm střední školy v budově naší školy a nabízejí pokračování na Praktické škole jednoleté a dvouleté." Respondent D zdůraznil zájem o obory informačních technologií a zdravotnické obory. Respondent E podotkl, že mnozí vycházející žáci ještě nejsou rozhodnutí a váhají. Nicméně někteří směřují na gymnázia, zatímco další projevují zájem o zdravotnické či pedagogické obory.

Z výpovědí respondentů vyplývá pestrost zájmů a preferencí studentů ohledně volby středoškolského vzdělání. Zatímco některé obory, jako automobilový průmysl či zdravotnictví, zaznamenávají zvýšený zájem, jiné, jako obory kuchař a číšník, zůstávají

momentálně opomenuty. Přestože nebyl zaznamenán žádný výrazný převážný trend ve volbě konkrétních oborů, učební obory "E" a obory informačních technologií a zdravotnictví vykazují určitou míru zájmu. Někteří žáci ještě váhají a nejsou si jisti svým směřováním, ale zároveň se projevuje zájem o další vzdělávací možnosti, jako jsou gymnázia, zdravotnické či pedagogické obory.

5. DISKUSE

Cílem praktické části bylo analyzovat, jak si vede kariérové poradenství ve specifickém prostředí Broumovska. Výzkum byl rozdělen do čtyřech částí. A ty jsou, jak vnímají svoji roli výchovní poradci, jaké metody používají, zdali se shledávají s nějakými obtížemi v praxi a poslední část, jestli mají zpětnou vazbu od svých žáků.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala po pečlivém zvážení všech okolností. Předem jsem kontaktovala všechny budoucí respondenty, kteří mi přislíbili poskytnout potřebné údaje pro výzkum. Všichni se také shodli na jedinečnosti výzkumu vzhledem k zaměření.

Až při samotném zpracovávání práce jsem si uvědomila, jak je obtížná formulace správných otázek a následné zpracování závěrů výzkumu, neboť samotný vzorek respondentů je malý. Pokud bych zvolila širší téma, s více otázkami, výsledky by byly pravděpodobně více vypovídající.

Zajímavý by byl výzkum zaměřený na práci se žáky od 1. ročníku, nebo až 6. ročníku, vývoj jejich předpokládaného profesního zaměření. Zhodnocení aktivit školy v oblasti seznamování se žáků s různými profesemi (např. exkurze, diskuse, besedy, nabízených kroužků, ...). Nabídky profesně zaměřených aktivit vzhledem ke studijním výsledkům, zájmovým aktivitám žáků.

Vzhledem k tomu, že se výzkumem v této oblasti na Broumovsku žádný autor nezabýval, není možné porovnat výsledky výzkumu v čase.

6. ZÁVĚR

Cílem je identifikovat stávající postupy, metody a nástroje používané v oblasti kariérového poradenství. A zároveň přinést identifikaci oblastí pro potencionální zlepšení, taktéž přispět k rozvoji efektivních strategií a nástrojů pro podporu žáků ve volbě a plánování svých budoucích kariérních cest. Pomocí kvalitativních rozhovorů jsem získala lepší pohled na aktuální situaci v oblasti kariérového poradenství v tomto regionu.

Z výzkumu jsme se ukázalo, že Respondenti A, C a D vykazují pro kvantitu určitou specializaci nebo přípravu v oblasti výchovného poradenství, což může být pomocí vysokoškolského vzdělání, kvalifikačního studia nebo specializovaného zaměření. Naopak respondenti B a E se neprezentují s odpovídajícím vzděláním pro tuto pozici. Z tohoto lze usoudit, že respondenti A, C a D by mohli mít vhodné kvalifikace pro účast v dané pozici, zatímco respondenti B a E by pravděpodobně vyžadovali další odbornou přípravu nebo doplňující vzdělání pro plnění úkolů souvisejících s výchovným poradenstvím. Respondent A se zaměřuje na individuální přístup k žákům a podporu jejich osobního a profesního rozvoje, zatímco respondent B specializuje na pomoc žákům při výběru střední školy a poskytování informací o studijních oborech. Respondent C klade důraz na individuální přístup k žákům a řešení jejich výchovných a vzdělávacích problémů, zatímco respondent D se zaměřuje na pomoc žákům při volbě střední školy a povolání. Respondent E se snaží poskytnout žákům odpovídající informace a motivaci k dosažení jejich snů a cílů. Tyto různorodé přístupy a cíle představují bohaté spektrum možností v oblasti výchovného poradenství, které mohou být využity k efektivní podpoře žáků v jejich vzdělávacím a profesním růstu.

Zatímco respondenti A, B a C vyjadřují pozitivní hodnocení a potvrzují úspěšnost své práce prostřednictvím spokojenosti klientů nebo kolegů, respondenti D a E zastávají opatrnější stanoviska. Respondent D zdůrazňuje nedostatek zkušeností v dané oblasti, zatímco respondent E se omezuje na subjektivní hodnocení své vlastní zkušenosti. Z toho vyplývá, že každý respondent má individuální perspektivu na svou práci v oblasti výchovného poradenství, což naznačuje rozmanitost přístupů a úrovně zkušeností v tomto profesním prostředí. Z analýzy délky praxe respondentů v oblasti v kariérového

poradenství lze vyčíst různorodost zkušeností a trvání působení v této profesní oblasti. Tato rozmanitost délky praxe ukazuje na široké spektrum zkušeností a perspektiv, které každý respondent přináší do své práce.

Ze sdělení všech respondentů vyplývá jednotný názor na to, že v oblasti výchovného poradenství je vždy prostor pro zlepšení a další rozvoj. Respondenti A a B zdůrazňují pozitivní přístup k současné situaci, ale zároveň uznávají potřebu neustálého zdokonalování. Respondent C poukazuje na nedostatek časových prostředků pro efektivní práci v této oblasti, což svědčí o reálných výzvách, se kterými se v této profesi potýkají. Respondenti D a E potvrzují, že existuje kontinuální potřeba zlepšování a zdůrazňují důležitost neustálého vzdělávání a osobního rozvoje. Toto poskytuje cenný náhled na profesionální přístup respondentů k jejich práci a naznačuje, že v oblasti výchovného poradenství je neustálý proces učení a zdokonalování základním prvkem úspěchu.

Ze sdělení respondentů vyplývá důležitost pružnosti, neustálého vzdělávání a schopnosti adaptace pro úspěšné působení v oblasti výchovného poradenství. Respondent A i D zdůrazňují potřebu času na získání potřebných zkušeností a efektivního posouzení své práce. Respondent B poukazuje na proměnlivost trhu práce a potřebu neustálého přizpůsobování se novým trendům. Respondent C připomíná důležitost porozumění psychické stránky žáků jako klíčový faktor úspěchu. Naopak respondent E vyjadřuje obavy z plánovaných změn a potřebu dostatečného informování a přípravy na nové výzvy.

Z prezentovaných informací vyplývá, že proces volby budoucího povolání je komplexní a závisí na různých faktorech a přístupech. Respondenti nabízejí širokou škálu možností individuálního poradenství, přičemž zdůrazňují důležitost prostředí.

Výsledky výzkumu ukázaly, že kariérové poradenství je na vybraných školách na Broumovsku obecně považováno za součást vzdělávacího procesu. Ale také byly identifikovány určité nedostatky. Jedním z významnějších zjištění je rozdílná úroveň kvality a rozsahu poskytovaných služeb mezi jednotlivými školami. Některé školy mají dobře rozvinuté poradenské služby a aktivně spolupracují s externími partnery, zatímco jiné se potýkají s nedostatkem zdrojů a personálu. Je proto nutné zlepšit spolupráci

mezi školami a externími subjekty, jako jsou místní firmy, úřady práce a odborníci z praxe. To by zajistilo jednotnou kvalitu a dostupnost kariérového poradenství na všech školách.

Jediné, co se mi bohužel nepodařilo zjistit, bylo působení kariérového poradenství z pohledu žáků. Také můžu říct, že problém byl vůbec aby mě vybrané školy zaslaly vyplněné dotazníky, na které sem čekala velice dlouho. Cíle této bakalářské práce jinak byly naplněny.

7. Literatura a prameny

MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ, Výchovní poradensství, 3., aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2020, ISBN 978-80-7598-174-5.

NAVAROVÁ, Sylvie, Rozvoj kariérového poradce, Praha: Raabe, [2023], Dobrá škola, ISBN 978-80-7496-440-4.

KNOTOVÁ, Dana. Školní poradensství, Praha: Grada Publishing, 2023, Pedagogika, ISBN 978-80-247-4502-2

ČÁP, D., P. KOUTNÁ, L. KREJČOVÁ, V. MERTIN, K. SLUŠNÁ, I. ŠTĚTOVSKÁ a J. FÉROVÁ, Výchovní poradensství, Praha: Wolters Kluwer, 2023, ISBN 978-80-7357-498- 5.

KOHOUTEK, Rudolf. Historie pedagogicko-psychologického poradensství. Pedagogická orientace [online]. 1998, 8.(3), 30-45 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z:

<https://journals.muni.cz/pedor/article/view/10567/9503>

HLAŘO, Petr. Svět práce a volba povolání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. [cit. 2021-02-24] Dostupné z:

http://www.ped.muni.cz/wtech/elearning/uvod_do_problematiky_volby_povolani.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Praha: MŠMT, 2021 , Dostupné z: <https://www.msmt.cz/>

Schmiedová, L. (2021). *Kariérové poradensství na základní škole* [Bakalářská, Karlova univerzita]. <file:///C:/Users/Admin/Downloads/130300869.pdf>

PRŮVODCE pro (školní) kariérové poradce. (2020). MŠMT.

<https://pruvodcekarierou.zkola.cz/wp-content/uploads/2020/05/Pr%C5%AFvodce-pro-%C5%A1koln%C3%AD-kari%C3%A9rov%C3%A9-poradce.pdf>

Kovaříková, T. (2023). *Význam a možnosti kariérového poradensství* [Diplomová práce, Univerzita Karlova]. <file:///C:/Users/Admin/Downloads/120441746.pdf>

Madajová, K. (2019). *Působení výchovného poradce v kariéřním poradensství žáků* ZŠ [Bakalářská, Univerzita Tomáše Bati].

https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/44316/madajov%C3%A1_2019_dp.pdf

Đurišová, L. (2014). *Výchovné (kariérové) poradenství na základních školách se zaměřením na profesní orientaci a vliv školy na tuto orientaci* [disertační práce, Masarykova univerzita]. https://is.muni.cz/th/g1oev/teze_disertacni_prace.pdf

Pechková, G. (2020). *Výchovné poradenství na základní škole se zřetelem na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami* [Bakalářská, Jihočeská univerzita].

https://theses.cz/id/esugfh/Bakalarska_prace_Vychovne_poradenstvi_na_zakladni_skole_s.pdf

Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry. (1949). Hogrefe. Retrieved June 17, 2024, from <https://www.hogrefe.cz/dvp#:~:text=DVP%20-%20Dotazn%C3%ADk%20volby%20povol%C3%A1n%C3%AD%20a%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD%20profesn%C3%AD,i%20skupinov%C3%A1%2C%20%C4%8Das%20zpracov%C3%A1n%C3%AD%20nen%C3%AD%20omezen%C3%BD%20Charakteristika%20testu>

Test profesních zájmů B-I-T II. (1949). Hogrefe. Retrieved June 17, 2024, from https://hogrefe.cz/b-i-t_ii

PODOBY KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ. (2020). MŠMT. Retrieved June 17, 2024, from <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/podoby-karieroveho-poradenstvi-1>

Ernestová, A. (2019 -2020). *Kariérové poradenství na základní škole v průběhu školního roku* [Diplomová práce, MŠMT]. https://pruvodcekarierou.zkola.cz/wp-content/uploads/2020/08/ZS_Ernestova_Alice.pdf

web „zákony pro lidi“

8. Přílohy

8.1 Dotazníky, rozhovory a další výzkumné nástroje

Dotazník pro kariérové poradce

1. Jak vnímají vybraní výchovní poradci svou roli výchovného poradce?
 - a. Jaké máte dosažené vzdělání, abyste mohl/a vykonávat práci kariérového poradce na Vaší škole?
 - b. Co podle Vašeho názoru je cílem kariérového poradce?
 - c. Jaké je vnímání účinnosti kariérového poradenství mezi poradci na základních školách?
 - d. Jakou máte dobu praxe v oblasti kariérového poradenství?
 - e. Máte pocit, že by se Vaše škola mohla nějak zlepšit v oblasti kariérového poradenství?
 - f. Jak byste řekla, že se role kariérového poradce v průběhu času mění?
 - g. Na základě Vašich zkušeností, jaká doporučení byste dal/a novým kariérovým poradcům?
2. Jaké metody nejčastěji využívají vybraní výchovní poradci ve své praxi?
 - a. Máte možnosti individuálního poradenství?
 - b. Jak často se u Vás na škole koná kariérové poradenství?
 - c. Myslíte si, že žáci vnímají předměty ve škole jako podnět k výběru zaměstnání?
 - d. Jaké informační kanály používáte při informování svých žáků (ÚP, burzy škol..)
 - e. Myslíte si, že žáci berou v úvahu při rozhodování více svůj prospěch nebo více své schopnosti?
3. Shledávají se vybraní poradci ve své praxi s nějakými obtížemi?
 - a. Máte na Vaší škole žáka/ky se specifickými potřebami?
 - b. Pokud ano, jak se liší Vaše pomoc těmto žákům oproti ostatním při výběru dalšího studia a následného povolání?
 - c. Máte pocit, že jsou Vaši žáci dostatečně informováni?

- d. Jak hodnotíte přípravu žáků Vaší školy na volbu střední školy a budoucího povolání?
- e. Myslíte si, že současný vzdělávací systém dostatečně podporuje kariérové poradenství na základních školách?

4. Máte nějakou zpětnou vazbu od svých žáků?

- a. Jakou úspěšnost mají Vaši žáci u přijímacích zkoušek na střední školy?
- b. Převažuje teď u Vašich žáků zájem o nějaké povolání nebo obor na střední škole?